

Groene buurten voor gezond en zorgzaam samenleven in de stad

Projectoproep 2024

Inleiding

Veel stedelijke gebieden staan onder druk van een groeiende bevolking en de toenemende gevolgen van klimaatverandering. Deze uitdagingen moeten worden aangepakt om van steden een gezonde en duurzame leefomgeving te maken. Groene ruimtes bieden mogelijkheden om de kwaliteit van stedelijke omgevingen te verhogen, de lokale veerkracht te vergroten en duurzame levensstijlen te bevorderen. Bovendien stimuleren ze ontmoeting tussen buurtbewoners en zetten ze aan tot een gezondere levensstijl door meer beweging, gezondere voedingskeuzes, en een actief gebruik van de buitenruimte. Op die manier wordt zowel de fysieke, mentale als de sociale gezondheid van stadsbewoners verbeterd.ⁱ Tegelijkertijd bieden groene ruimtes mogelijkheden om de kwaliteit van de natuur te verbeteren en zo bij te dragen aan meer biodiversiteit in de stad.

Niet alle stedelijke buurten kunnen echter genieten van evenveel kwaliteitsvol groen. Dichtbevolkte wijken met een lage sociaaleconomische status hebben vaak minder publiek toegankelijke natuur. Dit heeft gevolgen voor de mentale, fysieke en sociale gezondheid van de mensen die er wonen.ⁱⁱ

De Koning Boudewijnstichting wil daarom initiatieven ondersteunen die groene & zorgzame buurten ontwikkelen in dichtbevolkte wijken in de stad. Zo wil de Stichting bijdragen aan buurten waar mensen zich verbonden voelen met elkaar en met de natuur, en waar ze samen zorg dragen voor de gezondheid en welzijn van zichzelf, van elkaar en van de natuur.

De ontvankelijkheids- en selectiecriteria vindt u vanaf p. 3 van dit document. We raden u echter aan om heel het document aandachtig te lezen zodat u uw kandidaatsdossier optimaal kan invullen.

Natuur & gezondheid

Het verband tussen natuur en gezondheid is reeds aangetoond in vele wetenschappelijke studies.^{iii+iv+v+vi} Er zijn steeds meer publicaties die aantonen dat natuur een positieve impact heeft op onze gezondheid op verschillende vlakken:

- (1) Fysieke gezondheid: lagere bloeddruk, minder obesitas, minder allergieën, betere luchtkwaliteit...;

- (2) Mentale gezondheid: minder stress, hoger psychologisch welzijn, betere cognitieve prestaties, ...;
- (3) Sociale gezondheid: meer verbondenheid, minder eenzaamheid, betere levenskwaliteit, minder sociaaleconomische ongelijkheden ...

Natuur in de buurt stimuleert beweging door middel van fysieke activiteit zoals wandelen, sport, en (moes)tuinieren. Natuur biedt ook een plek voor rust, ontspanning, ontmoeting en verbinding. Tegelijkertijd beperkt het de impact van klimaatverandering: de uitstoot van broeikasgassen wordt verminderd en groene elementen absorberen hitte en zorgen voor verkoeling. Daarnaast wordt water beter opgeslagen en afgevoerd. Tot slot heeft natuur in de buurt ook economische voordelen: het creëert groene jobs en heeft een positief effect op de vastgoedwaarde in de omgeving.^{vii+viii}

Belang van kwaliteitsvolle natuur

Natuur is dus goed voor de gezondheid van de mens, maar de gezondheid van mens, dier én natuur zijn onlosmakelijk met elkaar verweven. De Stichting vertrekt daarom vanuit de “One Health” benadering, zoals ook gehanteerd door de Wereldgezondheidsorganisatie. Het is een geïntegreerde benadering die gericht is op het duurzaam in balans brengen en optimaliseren van de gezondheid van mensen, dieren én ecosystemen. Wanneer we kijken naar natuur voor gezondheid, is het dus ook belangrijk om te kijken naar de gezondheid van de natuur.^{ix}

De gezondheid van de natuur hangt samen met de diversiteit van die natuur. De biodiversiteit – of de verscheidenheid aan bomen, planten, vogels, en alle andere levende organismen – neemt de laatste jaren echter drastisch af.^x

Het is essentieel om in te zetten op het verbeteren van de kwaliteit van de natuur, want biodiverse natuur helpt bijvoorbeeld niet enkel om klimaatverandering tegen te gaan^{xi}, steeds meer studies tonen ook aan dat omgevingen met hogere biodiversiteit (inclusief een hogere *waargenomen* biodiversiteit) een grotere positieve impact hebben op onze gezondheid dan natuur met een lagere biodiversiteit.^{xii+xiii} Investeren in biodiverse stedelijke natuur biedt dus kansen als instrument voor welzijn- en gezondheidsbevordering.^{xiv}

Zorgzame groene buurten

Stedelijke groene omgevingen zijn ook een groot voordeel voor initiatieven zoals zorgzame buurten. Stedelijke groene omgevingen zijn plekken waar mensen zich verbonden kunnen voelen met elkaar en met de natuur, en waar ze samen zorgdragen voor de gezondheid en welzijn van zichzelf, maar ook van elkaar en van de natuur.

Het zijn omgevingen die het sociaal samenleven, de solidariteit en het kleine helpen stimuleren door de ontmoeting die ze tussen buurtbewoners mogelijk maken. Op die manier wordt informele zorg in de buurt geactiveerd en kunnen doelgroepen die niet altijd bereikt worden door het klassiek zorgaanbod ook geleid worden naar de nodige zorg en ondersteuning. Tegelijk speelt een groene omgeving een grote rol in preventieve gezondheidsaspecten omwille van de voordelen voor fysieke, mentale en sociale gezondheid.

Ook welzijnsprofessionals of lokale besturen hebben er dus baat bij om te investeren in meer, kwaliteitsvoller en toegankelijker groen in de stad, en toe te werken naar zorgzame groene buurten.

Ontvankelijkheidscriteria

Om in aanmerking te komen voor deze projectoproep, moet een initiatief voldoen aan de volgende ontvankelijkheidscriteria:

- Het initiatief wordt uitgevoerd in één van de buurten die in aanmerking komen voor deze projectoproep. Het gaat om buurten die (1) onvoldoende publiek toegankelijke natuur hebben, én (2) dichtbevolkt zijn. De **buurten die in aanmerking komen zijn in het rood aangeduid op deze kaart**: <https://umap.openstreetmap.fr/en/map/groene-buurten-voor-gezond-en-zorgzaam-samenleven-1103510#10/50.9563/3.7971>. De criteria die gehanteerd worden om deze buurten te selecteren, vindt u terug in **bijlage** van deze oproep. **Initiatieven die uitgevoerd worden in buurten die niet rood gemarkeerd zijn op deze kaart, komen niet in aanmerking.**
- Het initiatief wordt uitgevoerd tussen april 2025 en juni 2026. Het initiatief mag vroeger gestart zijn en mag – met oog op duurzaamheid – langer lopen dan juni 2026. Steun kan echter enkel aangevraagd worden voor activiteiten die plaatsvinden in deze periode.
- Het initiatief beoogt de effectieve inrichting van een biodiverse groene én zorgzame buurt waarin activiteiten ontplooid worden. Projecten die enkel focussen op onderzoek, sensibilisering of nodenbevraging, komen niet in aanmerking.
- **Wat betreft natuur** zet het initiatief in op één of een combinatie van volgende acties:
 - Creëren van biodivers publiek toegankelijk groen;
 - Verbeteren van de kwaliteit van reeds aanwezig publiek toegankelijk groen;
 - Permanent openstellen van groene privé sites (bv. tuin van een crèche, zorgvoorziening, publieke instelling, ...) voor de buurtbewoners;
 - *Het initiatief zet maximaal in op het aanplanten van inheemse plant- en boomsoorten, aangezien deze beter zijn voor het ecosysteem en de biodiversiteit.*
 - *Initiatieven waarvoor nog vergunningen aangevraagd moeten worden (bv. voor ontharding of andere infrastructuurwerken) komen niet in aanmerking. Indien de vergunning al bekomen is, komt het initiatief wel in aanmerking.*
- **Wat betreft zorgzame buurten** zet het initiatief in op één of een combinatie van volgende acties:
 - Organiseren van gratis activiteiten in het groen voor en met de buurtbewoners, die bovendien afgestemd zijn op de noden uit de buurt;
 - Samenwerking stimuleren tussen verschillende (zorg)partners in de buurt met het oog op meer detectie en preventie van (zorg)noden bij de buurtbewoners die aan de activiteiten participeren;
 - Streven naar duurzame verankering van het ontwikkeld aanbod en de (preventieve) gezondheidsvoordelen die eruit voortkomen.
- Enkel initiatieven die werken aan publiek toegankelijk groen waarin **alle** inwoners kunnen “zijn” en “doen” (bv. rusten, ontspannen, mensen ontmoeten, sporten, tuinieren, ...) komen in aanmerking. Initiatieven die enkel focussen op “zien” of waarin niet alle

inwoners zich in kunnen begeven (bv. geveltuinen, afgesloten groene speelstraten, groene bermen, ...) komen niet in aanmerking.

- De georganiseerde activiteiten kunnen zich echter richten tot **één specifieke doelgroep** (ouderen, personen met een migratieachtergrond, jongeren, personen met een beperking, ...), om gezondheidsongelijkheid tegen te gaan en maatschappelijke meerwaarde voor deze doelgroepen te creëren.
- De laureaten nemen deel aan minstens één bijeenkomst (volledige dag) voor ervaringsuitwisseling.

De website van “[Biodivers zorggroen](#)” biedt informatie over hoe groenruimtes biodivers in te richten en over welk type (zorg)activiteiten er in de natuur ontwikkeld kunnen worden. Dit alles op een inspirerende en toegankelijke manier.

Ook op de website van het Agentschap Natuur & Bos zijn verschillende inspirerende dossiers te vinden, zoals rond “[Natuurweefselplanning voor meer en betere stedelijke natuur](#)”, “[Natuur, gezondheid en biodiversiteit](#)”, en “[Toegankelijke natuur voor iedereen](#)”.

Selectiecriteria

De projecten die voldoen aan de ontvankelijkheidscriteria zullen beoordeeld worden op basis van de volgende selectiecriteria:

- Het initiatief sluit aan bij de reële noden van de inwoners van de buurt. Deze noden worden op voorhand bevestigd/ in kaart gebracht.
- De initiatiefnemers moedigen de inwoners van de buurt aan om actief te participeren in de ontwikkeling en implementatie van het initiatief.
- De initiatiefnemers moedigen de inwoners van de buurt aan om na de uitrol het initiatief mee collectief te beheren en voort te zetten (bv. beheer van de natuur, ontwerpen van en/of deelname aan activiteiten in de natuur, ...).
- De initiatiefnemers beschrijven welke acties ze zullen ondernemen om de continuïteit van het project op lange termijn te waarborgen.
- Initiatieven die partnerschappen aangaan met andere lokale actoren (bv. lokale besturen, groendienst, verenigingen, zorgvoorzieningen, ...) voor onder meer het duurzaam beheer van de activiteiten, het groen en de infrastructuur, hebben een streepje voor.
- Het initiatief heeft aandacht voor diversiteit en neemt acties om zo inclusief mogelijk te werken (bv. gendersensitief inrichten van de natuur, toegankelijkheid voor minder mobiele gebruikers, vermijden van planten met giftige vruchten of planten die grote hoeveelheden allergene pollen produceren, voldoende zit- en rustplaatsen, etc.).
- Het initiatief streeft naar concrete verandering en denkt na over een methode om het effect op de natuur en de gezondheid/het welzijn van de inwoners te monitoren zowel op korte als op lange termijn.

- Het initiatief is haalbaar, realistisch en duurzaam, en heeft een duidelijk actieplan, budgetbegroting en monitoring- en evaluatiemethode.
- De initiatiefnemers – en bij uitbreiding de inwoners – engageren zich om hun project, de opgebouwde kennis en ervaringen te illustreren en te verspreiden. Hiervoor maken ze een disseminatie- en storytellingplan op.

De publicatie “Urban Green Spaces” van de Wereldgezondheidsorganisatie bevat heel wat tips & tricks, onder meer over hoe te starten met planning en design, maar ook over hoe de buurtbewoners te betrekken en hoe de effecten van het initiatief te monitoren.

Waarvoor kan steun aangevraagd worden?

Verschillende kostenposten komen in aanmerking. Enkele voorbeelden:

- Wat betreft natuur:
 - Aankoop van plantgoed, bij voorkeur inheems;
 - Werken van een groenaannemer;
 - Huur of aankoop van materiaal voor aanleg en onderhoud;
 - Inhuren van advies;
 - Opmaak van een gedetailleerd inplantingsplan;
- Wat betreft zorgzame buurten:
 - Organisatie van activiteiten op maat in de aangelegde natuur;
 - Kosten gelinkt aan het kenbaar maken van de activiteit en het bereiken van de doelgroep;
 - Organisatie van netwerkoeverleg en samenwerking tussen partners;
- Wat betreft disseminatie en storytelling (deze kosten mogen evenwel niet het zwaartepunt van de steunaanvragen uitmaken):
 - Infoborden bij de groene ruimte om het thema ‘natuur & gezondheid’ toe te lichten;
 - Kosten gerelateerd aan het verspreiden van (beeld)verhalen over het project.
- Vrijwilligersvergoedingen: op voorwaarde dat deze direct gelinkt zijn aan het project.
- Personeelskosten kunnen worden aangevraagd ter hoogte van maximaal 30% van het totaal gevraagd bedrag. Ze kunnen niet worden aangewend voor reguliere activiteiten van de organisatie maar moeten gebruikt worden voor personeelskosten gelinkt aan dit initiatief.

Wie kan een dossier indienen?

Enkel actoren die lokaal verankerd zijn (in de buurt wonen, werken, ...) komen in aanmerking om een dossier in te dienen. Deze kunnen actief zijn op het gebied van natuur en/of gezondheid, zoals onder meer:

- Zorg- en welzijnsorganisaties
- Natuurorganisaties
- Onderwijs- en onderzoeksinstellingen
- Lokale besturen en lokale of regionale overheidsdiensten
- Sociaal-culturele organisaties en verenigingen
- Burgerinitiatieven en coöperaties (inclusief feitelijke verenigingen)

Initiatieven met een commerciële finaliteit komen niet in aanmerking voor deze oproep.

Timing & budget

De timing en het maximaal budget dat aangevraagd kan worden voor deze projectoproep zijn als volgt:

- De deadline voor het indienen van een projectvoorstel is 06-01-2025.
- De geselecteerde projecten zullen bekendgemaakt worden in maart 2025.
- De projecten kunnen starten vanaf april 2025 en moeten afgerond zijn uiterlijk in september 2026.
- Het maximaal budget dat aangevraagd kan worden is 20.000 euro per project.
- De Stichting heeft voor deze oproep een totaalbudget van 300.000 euro beschikbaar. Dit budget zal verdeeld worden over initiatieven uit het Vlaams, Brussels Hoofdstedelijk en Waals Gewest.

Contact

Voor algemene informatie (zoals praktische inlichtingen over het online indienen van een dossier) kan u terecht bij het Contactcenter van de Koning Boudewijnstichting op het telefoonnummer 02 500 4 555 of proj@kbs-frb.be.

Voor specifieke vragen met betrekking tot de inhoudelijke aspecten van de projectoproep kan u terecht bij Dorien Baelden (baelden.d@kbs-frb.be of 02-549 02 55 - NL) en Elise Gabriels (gabriels.e@kbs-frb.be of 02-549 02 16 - FR).

De **Koning Boudewijnstichting** heeft als opdracht bij te dragen tot een betere samenleving in België, in Europa en in de wereld.

De Stichting is in België en Europa een actor van verandering en innovatie in dienst van het algemeen belang en van de maatschappelijke cohesie. Ze zet zich in om een maximale impact te realiseren door de competenties van organisaties en personen te versterken. Ze stimuleert doeltreffende filantropie bij personen en ondernemingen.

Integriteit en transparantie, bevorderen van solidariteit, respect voor diversiteit, pluralisme en onafhankelijkheid zijn haar belangrijkste waarden.

Haar programma's zijn: sociale rechtvaardigheid & armoede, gezondheid, erfgoed en cultuur, maatschappelijk engagement, internationaal, onderwijs en ontwikkeling van talenten, Europa, klimaat, milieu en biodiversiteit.

Bijlage 1: Criteria voor buurten die in aanmerking komen

De [kaart](#) van buurten die in aanmerking komen wordt opgesteld door het kruisen van een aantal gegevens.

Wat betreft het **stedelijk karakter**:

- voor het Vlaamse Gewest wordt vertrokken van de classificatie van de Vlaamse Landmaatschappij^{xv}, welke gemeentes opdeelt in plattelandsgemeenten, verstedelijkte gemeenten, en centrumsteden. Voor deze oproep komen enkel verstedelijkte gemeentes en centrumsteden in aanmerking (160);
- voor het Waalse Gewest wordt vertrokken van de lijst opgesteld door Service Publique de Wallonie^{xvi}, welke gemeentes opdeelt in landelijk, semi-landelijk, en niet-landelijk. Voor deze oproep komen enkel de niet-landelijke gemeentes in aanmerking (34);
- in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest komen alle gemeentes in aanmerking (19).

Voor elk van deze 213 gemeentes worden vervolgens de **dichtbevolkte buurten** geïdentificeerd:

- Een buurt wordt voor deze oproep als dichtbevolkt gemarkeerd wanneer er in deze buurt op 1 januari 2023 meer dan 1.500 inwoners per vierkante kilometer woonden. De bevolkingsdichtheid wordt vervolgens bekeken per statistische sector (= buurt).^{xvii}

Tot slot wordt voor wat betreft **onvoldoende (kwaliteitsvolle) natuur in de buurt** de 3-30-300 vuistregel^{xviii} gehanteerd:

- Deze vuistregel stelt dat vanuit elke woning 3 volgroeide bomen zichtbaar moeten zijn, dat elke buurt minstens 30% kroonbedekking moet hebben, en dat elke inwoner een grote publieke groenruimte moet kunnen bereiken op maximum 300 meter van zijn of haar woonplaats. Voor deze projectoproep focussen we op de 30 en 300 indicatoren van deze regel.
- Concreet komen in aanmerking de buurten die:
 - o onvoldoende bladerbedekking en geen publiek toegankelijk park hebben;
 - o voldoende bladerbedekking maar geen publiek toegankelijk park hebben;
 - o een publiek toegankelijk park maar onvoldoende bladerbedekking hebben.

De documentatie van de data-analyse is terug te vinden in bijlage 2. Om te bepalen welke buurten in aanmerking komen voor deze projectoproep werd een gemiddelde genomen van de 30- en 300-indicatoren voor alle gebouwen in een bepaalde statistische sector. Deze twee waarden werden nadien geschaald tussen 0 en 1, **afzonderlijk per gewest**, en bij elkaar opgeteld. Een ranking werd dan bepaald op basis van deze som, waarbij buurten met een totale waarde lager dan 1.1 in aanmerking komen. **In totaal zijn dit voor Vlaanderen 1.122, voor Wallonië 753, en voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 221 sectoren (of buurten).**

De oefening voor het ophalen, verwerken en kruisen van de open data werd uitgevoerd door **DataLab**^{xix}, een collectief van datawetenschappers die op vrijwillige basis gegevensinzichten inzetten voor het algemeen belang:

“Onze visie is om de kracht van data te benutten om geïnformeerde beslissingen te ondersteunen en innovatie te inspireren voor het algemeen welzijn. We zijn toegewijd aan het toepassen van onze dataexpertise om blijvende positieve veranderingen te bewerkstelligen, ons milieu te verbeteren en het maatschappelijk welzijn te bevorderen ten behoeve van iedereen.”

DataLab is een initiatief ondersteund door de Koning Boudewijnstichting.

Bijlage 2: Documentatie van de data-analyse

DataLab voerde de data-analyse uit op basis van onderstaande gegevens:

Wat betreft gebouwen

- Alle polygonen van gebouwen in België werden in de analyse in rekening genomen. Enkel gebouwen kleiner dan 18m² werden weggelaten, aangezien deze kleiner zijn dan de minimum netto-vloeroppervlakte van een zelfstandige woning.
- Bronnen per gewest:
 - o Brussel : 2024 URBIS Cadastral <https://gis.urban.brussels/brugis/#/>
 - o Wallonië : 2024 PICC dataset <https://geoportail.wallonie.be/catalogue/b795de68-726c-4bdf-a62a-a42686aa5b6f.html>
 - o Vlaanderen: 2024 GBG shapefile <https://www.vlaanderen.be/datavindplaats/catalogus/grbgis>

Wat betreft kroonoppervlakte (30-regel)

- De kroonoppervlakte werd berekend op basis van de groenkaarten die voor elke vierkante meter een segmentatieclassificatie maken. Groene vegetatie hoger dan 3 meter (donkergroen) wordt als bomen beschouwd. Om het kroonoppervlak in de nabije omgeving van elk gebouw te berekenen, werd er een straal van 500 meter rondom elk gebouw genomen. Vervolgens werd het percentage donkergroen binnen deze straal berekend. Elk percentage hoger dan 30% voldoet aan de regel.
- Bronnen per gewest:
 - o Brussel: 2021 https://ows.environnement.brussels/vegetation_21
 - o Wallonië: 2020 <https://geoportail.wallonie.be/catalogue/47b348f1-6e7a-4baa-963c-0232a43c0cff.html>
 - o Vlaanderen: 2021 <https://www.vlaanderen.be/datavindplaats/catalogus/groenkaart-vlaanderen-2021>

Wat betreft de parken (300-regel)

- Parken worden gedefinieerd als “publiek toegankelijke groene ruimtes”, ofwel elke ruimte groter dan 0.2 hectare die groen is en toegankelijk is voor publiek om in te wandelen. Elk park werd gebufferd in een zone van 300 meter en als het zwaartepunt van een gebouw binnen een van deze stralen valt, voldoet het aan de 300-regel.
- Bronnen per gewest:
 - o Brussel: 2012 brussels_belb_inspire_public_green_area https://inspire-geoportal.ec.europa.eu/srv/api/records/espaces_verts_region_bruxelloise.xml
 - o Wallonië: 2024 <https://geoportail.wallonie.be/catalogue/b795de68-726c-4bdf-a62a-a42686aa5b6f.html> (filter op PICC.OCCSOL_SURFACE)
 - o Vlaanderen: 2019 <https://www.vlaanderen.be/datavindplaats/catalogus/buurtgroen-toestand-2019>

Eindnoten

- ⁱ World Health Organization. Regional Office for Europe. (2017). Urban green spaces: a brief for action. World Health Organization. Regional Office for Europe. <https://iris.who.int/handle/10665/344116>
- ⁱⁱ Wageningen University & Research (2021) Een groene stad voor iedereen. <https://www.wur.nl/nl/show-longread/Een-groene-stad-voor-iedereen.htm#:~:text=Op%20dit%20moment%20is%20de%20toegang%20tot%20groen,hebben%20kinderen%20in%20groene%20wijken%20minder%20vaak%20overgewicht.>
- ⁱⁱⁱ Hartig, T. et al. (2014). Nature and Health, *In: Annual Review of Public Health*. 35:207–28. <https://earthwise.education/wp-content/uploads/2019/10/Hartig-2014-Nature-and-Health.pdf>
- ^{iv} World Health Organization. Regional Office for Europe. (2017). Urban green space interventions and health: a review of impacts and effectiveness. World Health Organization. Regional Office for Europe. <https://iris.who.int/handle/10665/366036>
- ^v An De Schrijver, Jan Mertens & Catherine De Vos (2022). Groen doet goed, biodivers nog beter! Website Biodivers Zorggroen HOGENT, www.biodiverszorggroen.be of www.biodiverszorggroen.nl
- ^{vi} Nejade RM, Grace D, Bowman LR. What is the impact of nature on human health? A scoping review of the literature. *J Glob Health*. 2022 Dec 16;12:04099. doi: 10.7189/jogh.12.04099. PMID: 36520498; PMCID: PMC9754067. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/36520498/>
- ^{vii} World Health Organization. Regional Office for Europe. (2017). Urban green spaces: a brief for action. World Health Organization. Regional Office for Europe. <https://iris.who.int/handle/10665/344116>
- ^{viii} Klimaatcoalitie Nederland. De positieve impact van groene steden op het milieu. <https://www.klimaatcoalitie.nl/de-positieve-impact-van-groene-steden-op-het-milieu/>
- ^{ix} World Health Organization. One Health. https://www.who.int/health-topics/one-health#tab=tab_1
- ^x Europees Parlement (2020) Het verlies aan biodiversiteit: waarom is dit een probleem en wat zijn de oorzaken? <https://www.europarl.europa.eu/topics/nl/article/20200109STO69929/verlies-aan-biodiversiteit-waarom-is-dit-een-probleem-en-wat-zijn-de-oorzaken>
- ^{xi} Europees Parlement (2020) Het verlies aan biodiversiteit: waarom is dit een probleem en wat zijn de oorzaken? <https://www.europarl.europa.eu/topics/nl/article/20200109STO69929/verlies-aan-biodiversiteit-waarom-is-dit-een-probleem-en-wat-zijn-de-oorzaken>
- ^{xii} An De Schrijver, Jan Mertens & Catherine De Vos (2022). Groen doet goed, biodivers nog beter! Website Biodivers Zorggroen HOGENT, www.biodiverszorggroen.be of www.biodiverszorggroen.nl
- ^{xiii} Hammoud, R., Tognin, S., Smythe, M. et al. Smartphone-based ecological momentary assessment reveals an incremental association between natural diversity and mental wellbeing. *Sci Rep* **14**, 7051 (2024). <https://doi.org/10.1038/s41598-024-55940-7>
- ^{xiv} World Health Organization. Regional Office for Europe. (2017). Urban green spaces: a brief for action. World Health Organization. Regional Office for Europe. <https://iris.who.int/handle/10665/344116>
- ^{xv} Het Vlaams Platteland in Cijfers, Plattelandsrapport 2024. <https://www.vlaanderen.be/publicaties/het-vlaamse-platteland-in-cijfers-plattelandsrapport-2024>
- ^{xvi} Indicateur_ruralité_2021 https://agriculture.wallonie.be/files/20182/39024/Indicateur_ruralite_SPW-DGO3.pdf
- ^{xvii} De bevolkingsdichtheid per statistische sector is afkomstig van Statbel: <https://statbel.fgov.be/nl/open-data/bevolking-statistische-sector-11>
- ^{xviii} Konijnendijk, Cecil. (2021). The 3-30-300 Rule for Urban Forestry and Greener Cities. 4. https://www.researchgate.net/publication/353571108_The_3-30-300_Rule_for_Urban_Forestry_and_Greener_Cities
- ^{xix} Voor meer info over DataLab, zie hun LinkedIn-pagina (<https://www.linkedin.com/company/datalab-be/about/>) en hun Facebook-pagina (<https://www.facebook.com/people/DataLab/61559706710432/>). Contact met hen opnemen kan via datalab@kbs-frb.be.